

DELAVSKA POLITIKA

POLITIČEN DNEVNIK

Št. 89.

V Ljubljani, torek 20. aprila 1926.

Leto I.

Zasebni nameščenci, trgovski nastavljenici!

V nevarnosti so važne socialne pridobitve, ki ste jih dosegli v težkem boju za obstanek! Zakon določa osemurni delavni čas, gremij pa je sklenil, da morate delati deset ur dnevno. Proti tej nameri delodajalcev se moramo vsi solidarno in odločno postaviti. Da sklenemo svoje vrste in organiziramo krepko akcijo, sklicujemo

protestno zborovanje nameščencev

ki se bo vršilo v četrtek, 22. aprila 1926 ob pol 8. zvečer v salonu „pri Levu“, na Gosposvetki cesti.

DNEVNI RED:

Podaljšanje delovnega časa v trgovskih obratih.

Pridite vsi, ki nočete kloniti pred samovoljnostjo delodajalcev in ki ste pripravljeni braniti vaše po zakonu zajamčene socialno politične pravice.

Savez privatnih nameščencev, podružnica Ljubljana.

Več notranje poglobitve!

Neštetokrat smo že naglašali in so naglašali različni vplivni ljudje, da narod kulturno zaostaja in nazaduje ter se pogreza v bolešno apatijo, ki mrtviči vse sloje. V dušah ni živahnosti, v očeh ni živega ognja porajajočih se notranjih sil, narod dogodke vseh mogočih panog mrzlično sprejema, pa jih ne premleva, ne pogleda jim v bistvo in jih pusti mirno mimo sebe, kot bi mu bili tuji in prav nič potrebni.

Vzrokov je dovolj, da se je narod tako daleč pogreznil; v mnogočem smo se pregrešili sami, v mnogočem je pa v to pripomogla doba sama, sama prazna in plehka, ki šele rahlja vezi na prebolelo vojno in na posledice vojne, ki so moralno in materialno narod občutno izsesale. Narod je izgubil čut do sočloveka, zgubil je ljubezen do gledanja notranjih vrednot in zgubil je smisel za notranje, duševno delo, ki je vendar najvažnejši kulturni prirastek. Tako daleč smo prišli, da ne verujemo v svojo lastno moč in v svojo lastno bitnost in niti ne verujemo v svojo razpredenost misli, v vsem se hočemo prikrojiti mislim in tendencam zunanjih vplivov. In kaj je z narodom in človekom, kadar izgubi vero vase?

Zgodovina nam dosti jasno priča o usodi narodov, ki so začeli pozabljati na kulturne vrednote in ki so se jeli pogrezati v brezbrizno životarjenje, hlepeč samo po uživanju materialnih dobrin. Nemoralnost je stalna spremljevalka take brezbriznosti in nemoralnosti ubija narod in ga počasi toda sigurno tira v propast. Na tej boleznici so izumrli Grki in Rimljani, ki so vendar ustvarjali in ustvarili kulturo, a so v svoji lastni nemoralnosti in brezbriznosti žalostno klecali in klecnili.

Kultura je neprestano nizanje in pletenje duševnega valovanja, je neprestano kopičenje izrazov in dejanj notranjih sil in čim jače so, tem jačja je zgribanost kulturnih višin in čim intenzivnejše je sodelovanje posameznih bitij pri vzvarjanju pomembnih dobrin za vse veke človeštva, tem višje višine doseže narod v kulturi in pomembnosti za človeštvo. V tem je smoter človeka in je smoter naroda in kadar pozablja narod na ta smoter, je že zapisan smrti, ali ji je pa vsaj blizu.

Ni še vse, da zna narod kupičiti materialno bogastvo, ni še vse, če si je narod sezidal dobre hiše in široke ceste, ni še vse, če si je narod omislil

obče navade in stekel konservativno zavoro; več je vredno, če si je znal očrtati in ugledati pot do svoje duše, če si je znal razpresti tenke, pa močne vezi iz duše v dušo in znal vzajemno ustvarjati ožjo harmonijo duš, dati harmoniji blaženosti ravnovesja v hotenju in izbiranju sokov za veliki korak, k smotru življenja.

Naš narod je v kulturi mlad in v tej mladosti ustvaril dosti trajnih prič za resno stremljenje. Ostro začrtano pot je presekala vojna in narod se je pogreznil za petdeset let, na svojo dušo je pozabil, na svoje dostojanstvo. In tako se je zgodilo, da danes tava in koleba v materijalizmu, v plitkosti vsakdanjih, nepomembnih ugibljanjih in išče svojega razvedrila, svoje duševne hrane v praznem veseljačenju, v odurno miselno zamotanem čitju, ki naj draži samo nizke instinkte seksualnega odrajanja, ne vsebuječe poletov k resnejšemu razmišljanju o pomenu človeka, sveta in človeštva.

Tudi delavstvo se je z narodom pogreznilo v globel izmrtvičene brezbriznosti, tudi delavstvo je deloma pozabilo nase, na svoj razred in na svojo veliko misijo. Za svoje izpopolnjevanje sprejema v lagodnem potekanju pisane brošure osladne in dvomljive vsebine, za kulturo sreča privzema osebno polomične liste in dela, pri razrednem boju pozablja na idejo, pozablja na notranjo, bistveno smer razrednega boja in se bori s plehkimi psovkami, z zofistično pobarvanimi in izpeljanimi zaključki, pada, se pogreza in v nadutosti se šopiri pod firmo delavskih voditeljev navadno peščica duševnih siromakov, močnih samo v besednem igračkanju in zavijanju. Radi takih je trpel delavski pokret največ, in prav taki so se največ pregrešili, da se je delavstvo začelo duševno prodajati in da so se v njem začele razkrajati narurne usedline zdravega razumevanja in pojmovanja.

In kako se naj izkopljemo iz te mračne globeli zaostalosti in kako se otresti našemljenih veličin besednih borecev? Pogledjmo vase, presejmo svojo notranjost in izločimo vso nepotrebno navlako, ki nas je ponižala, zidajmo na svojih lastnih silah, na silah, ki so del harmonije in celota s harmonijo sil vsega človeštva. Poglobimo se v človeka, samega sebe, poglobimo se v sočloveka; kadar s takim gledanjem zasledimo pot, vodečo v enotno črto, poprimimo se je, poprimimo se za njo, na pot za njo. Ali za to pot je treba priprave in za dolgo pot je treba hranljivih sokov, da ne omagamemo na težavni poti.

Izhaja vsak delavnik ob 11. dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Breg štev. 12./II.

Rokopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Upriča: Ljubljana, Breg 10-12. pritličje.

Cek. račun: 14.335. Reklamacije se ne frankirajo.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno: v Ljubljani in po pošti 20.— Din, po raznašaleh izven Ljubljane 22.— Din za inozemstvo mesečno 32.— Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovalne in socialne namene delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. Debelo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pešitna enostolpna vrsta 2 25 Din. Pri večjem številu objav popust.

Vladno razgovarjanje.

Belgrad, 19. aprila. Včerajšnji dan je potekel precej brezpomembno. Ožji odbor radikalne stranke je imel pod predsedstvom Pašiča daljšo sejo, na kateri so baje reševali notranje strankine spore. Vsaj tako je izjavil Pašič novinarjem. Da so pa na tej seji razpravljali o vladni krizi, je pač gotovo. Medtem se ve le, da se radikali pripravljajo na vsak slučaj, ker hočejo obdržati oblast v svojih rokah. Uzunovič se razgovarja zdaj s to, zdaj z ono parlamentarno skupino, da si zagotovi večino v parlamentu. Klerikalei bi na vsak način radi v vlado, in Uzunovič bi jih sprejel, vendar bi mu

bili ljubši Davidovičevci. Zato bo skušal pridobiti za svoj kabinet najprej Davidoviča, in nato, če mogoče, celo združeno parlamentarno opozicijo. V tem slučaju bi bila ta vlada sigurna, Pašič pa najbrže za vse čase likvidiran. Medtem je Korošec šel v Subotico, Pribičević pa v Novi Sad. Povedala nista ne eden ne drugi nič novega. Le toliko je iz tona obeh govorov razvidno, da pride pač Korošec kmalu v vlado, Pribičević pa še dolgo ne. O končni usodi Uzunovičevega kabineta si bomo na jasnem šele proti koncu meseca.

Pogajanja angleških rudarjev se nadaljujejo.

London, 19. aprila. Angleški rudarji vztrajajo pri svojih zahtevah in nočejo pristati na znižanje plač in na zvišanje delovnega časa. V sredo bo najbrž ožja konferenca med zastopniki lastnikov premogovnikov in med zastopniki rudarjev. Solidarnost angleškega delavstva bo vsekakor preprečila okrutne namere angleškega kapitalizma. Od sklepov te seje je odvisno, če pride v Angliji do generalne stavke ali ne. Vlada upa, da bodo na tej seji zlasti popustili lastniki rudnikov, ker ve, da zastop-

niki rudarjev nikakor nočejo in ne morejo več popuščati. Vse angleško časopisje se intenzivno bavi s tem sporom, javnost je pa močno vznemirjena, ker se boji komplikacij. Vse delavske unije so se izjavile solidarne z rudarji, istotako amsterdamska internacionala in moskovska. Moskovska internacionala je predlagala, da naj obe internacionali — amsterdamska in moskovska — začneta skupno podporno akcijo v prid angleških rudarjev.

MONARHISTI SE GIBLJEJO.

München, 20. aprila. Za majsko proslavo nameravajo bavarski napeti monarhisti vprizoriti ponoven puč, nekako nadaljevanje dogodkov iz leta 1923. Ker je pa monarhistično gibanje na Bavarskem v znatni manjšini, podpirano od različnih avanturistov, se vlada ne boji izgredov in je mnenja, da jih bo lahko takoj udušila. Vse pa kaže, da obstoječe razmere v centralni Evropi še niso izučile monarhistov.

RUSKO NEMŠKA POGAJANJA.

London, 19. aprila. Diplomatski dopisnik „Daily Telegrapha“ piše, da Francija in njeni vzhodni zavezniki očitno niso tako optimistični kot angleška diplomacija, glede brezpomembnosti nameravane nemško-ruske pogodbe. Mnogi bi pozdravili angleško ameriški korak, ki naj bi pritisnil na berlinsko vlado, da opusti pogodbo, ker je nezdružljiva z Locarnom in Družbo narodov. Nemčija naj izbira med Locarnom in Moskvjo. Vsekakor pa angleško zunanje ministrstvo ne misli v tej zadevi posredovati. Vprašanje, ki nastane sedaj, se tiče le posledic take pogodbe za Turčijo. To pa je stvar, ki se tiče Anglije, in sicer v enaki meri kot Italije, čije odnošaji do Rusije so dobri, do Turčije napeti in do Nemčije negotovi. Ker je bil vedno cilj diplomacije, da bi sicer ne ustvarila evropskega koncerna proti Rusiji, vendar pa preprečila nemško-rusko pogodbo proti zapadnim državam, zato razvoj stvari vzhodno Rena ni ravno zadeva, ki bi dajala povod za čestitanje.

NEUTRALIZACIJA PEKINGA.

London, 19. aprila. Na bojišču okoli Pekinga se je izvršila nenadna pregrupacija. Nacionalistične čete so se unaknile proti severu. Generala Vu-Pej-Fu in Čang-Tso-Lin sta se dogovorila, da premestita svoji armadi iz neposredne okolice Pekinga. Tako je mesto samo zaenkrat izven nevarnosti, da bi postalo žrtev pretekucij.

MUSSOLINI BI RAD DELIL?

London, 19. aprila. Med italijansko in angleško vlado se vrše pogajanja radi Abesinije. Baje jo hočejo razdeliti med Italijo in Anglijo. Abesinija je bila do sedaj neodvisna.

POLITIČEN PROCES V PARIZU.

Pariz, 19. aprila. V ponedeljek se bo pred porotnim sodiščem pričela razprava proti dvema delavecema, ki sta obdolžena ubojstva v zvezi z demonstracijami v Rue D'Avremond, tekem katerih so bili umorjeni štirje pristaši francoske fašistske stranke in je bilo tudi več drugih ranjenih. Zaslisanih bo 200 prič, med katerimi se nahajajo mnogi politiki, časnikarji in tužci. Pričali bodo tudi Caillaux, Malvy, Romain Roland, M. Cachin, Blum, Paul Boncour in Demoro Giafferi.

GARANCIJSKA POGODBA MED LITVO IN SOVJETSKO UNIJO.

Riga, 19. aprila. Pogajanja med Litvo in sovjetsko Unijo za novo garancijsko pogodbo so že zelo napredovala. Nemški listi komentirajo nekatere določbe kot kršitev statuta društva narodov. Posebna garancijska pogodba točno določa meje Litve, za katere jamči sovjetska Unija. Med temi je tudi vilnsko ozemlje in meja ob Memlu nasproti Nemčiji. Če bodo pogodbo podpisali v tej obliki, je tudi zveza baltičskih držav težko ogrožena. V Rigi so se zbrali zastopniki Litvijske in drugih sosednih držav, da zavzamejo stališče napram kritičnemu položaju.

NESREČA Z LETALOM.

Rim, 19. aprila. Vojaško letalo, katerega sta vodila mlad poročnik in podčastnik, se je v bližini Rima dvignil z letališča, pa se radi defekta kmalu moral spustiti na tla. Popol dan se je pa zopet dvignil in se v precejšnji višini nenadoma vžgal. Letalo je zgorelo, le ogrodje ja padlo še na tla in zgorela sta tudi oba pilota.

KRASIN SMRTO BOLAN.

Pariz, 19. aprila. V Nizzi je smrtnonevarno obolel sovjetski poslanik Krasin. Izvršili so krvno transfuzijo, pa se mu po operaciji stanje slabša od ure do ure. Poklicali so zdravnike specialiste iz Berlina, Londona in Pariza.

BORBENO GIBANJE V TURČIJI.

Carigrad, 19. aprila. Ker se je Mussolini mudil dalj časa v Tripolitani in tam inspiriral na važne politične spreminjavalne predloge, ki bi bili v škodo Turčije, zlasti še, ko se je obnovila grško-italijanska pogodba, ki bi bila prav tako v škodo Turčije, se je Turčija resno začela pripravljati na samoobrambo in mobilizirala je več aktivnih letnikov.

Arh. Ivan Zupau:

O gradnji združnih kolonij.

Problem gradnje malih stanovanjskih hiš je danes vsled trajne stanovanjske bede posebno aktualen, vsled težkih gospodarskih razmer pa vsestransko težaven; to ne samo v socialnem in higijskem temveč tudi v tehničnem in ekonomskem oziru. Pri njegovem reševanju je treba poleg splošnih razmer podrobno upoštevati tudi vse lokalne okoliščine in prilike. Treba je pri vsaki realizaciji premagati obsežno vrsto skrajno težavnih ovir, zato se pri tem ne more ozirati na pavšalne napade neinformiranih posameznikov, posebno pa onih, ki vsled pomanjkanja taktne uvidevnosti smatrajo za umestno, iznesti svoja neokusna in neosnovana razmotrivanja pred javnost.

Iz tega razloga ta članek nikakor ni zamišljen kot odgovor na podlistek g. Fr. Rojca v 10. številki »Našega Glasla«, pod naslovom »Kako bi zidal jaz«, v katerem pisec sicer priznava, da mu niso znane približne okoliščine, še manj seveda notranja razdelitev kritiziranih hišic vrtne kolonije »Stan in Doma«, vendar v polnih štirih stolpcih skuša osmešiti zasnovo te kolonije — temveč je pisan za vse one interesente, ki se za praktično reševanje stanovanjske krize resno zanimajo.

Ker ni bila tehnična rešitev kolonije »Stan in Doma«, v dosedaj objavljenih člankih o delovanju te agilne zadrage, še nikjer omenjena, zato naj mi bo ob tej priliki dovoljeno, navesti nekaj važnih podatkov, iz katerih bo razvidna vzročna zveza med velikostjo, obliko in floriso zasnovane hišice dozorevajoče kolonije.

Po spretni rešitvi denarnega vprašanja s strani načelstva je bila prva naloga, nakupljena zemljišča ob Tržaški cesti kolikor mogoče ekonomično in racionalno izrabiti. Pri tem je bilo upoštevati v naslednjem označene okoliščine.

Stavbna oblast je priporočala prilagoditi geološkim razmeram stavbišča in projektirati le visoko-pritlične hiše. Zadržniki pa, ki so pri celi akciji

najbolj interesirani, so želeli, da vsebuje celotni projekt hišice najmanj 3 sobe, kabinet, kuhinjo, shrambo, kopalnico, pralnico, čistilno ložo, kletne prostore in podstrešje. Zasnova florisa naj nudi, tudi obenem možnost delne dovršitve stavbe z napotrebnejšimi stanovanjskimi prostori in najmanjšimi stroški; pri izboljšanju gmotnega položaja gradbenega gospodarja pa možnost dovršitve ostalih prostorov brez sprememb že izvršenih gradbenih del. Radi racionalnejšega zidanja naj se združi vse želje zadržnikov v tri tipe.

Da se ustrezne zahtevi po najboljši izrabi zemljišča, se je moralo stavbišče v izmeri od približno 26.000 m² sparcelirati v razmeroma majhne parcele, kar je bilo izvedljivo le s spremembo regulačnega načrta. S tem se ni samo znižala kupnina za posamezno stavbišče, temveč so se zmanjšali tudi relativni stroški posameznega posestnika za predpisano cestno ograjo in hodnik.

Kot posledica malih parcel pa nastane nujnost, namestiti po programu zahtevane stanovanjske prostore na minimalno zazidavo ploskev, v tem slučaju 60, 70 in 80 m². Če se upošteva omenjena okolnost in se ozira na priporočilo gradnje samo visokopritličnih hišic, tedaj je glede na mestitve predpisanih prostorov možna le ena rešitev in sicer, izrabiti večino podstrešja v stanovanjske namene.

Z ozirom na boljšo možnost event. oddaje zgornjih prostorov podnajemnikom, so želeli zadržniki v teh sobah neodrezane stene. Na podlagi te predpostavke je bila konstrukcija strme strehe že sama posebi dana, posebno pa še iz razloga, ker ista daje možnost namestitve zaželenega kabineta in zračnega podstrešja v slemenskem delu strehe. Pa ne samo to. Rešeno je bilo tudi vprašanje event. poznejše dovršitve hiše v vseh zgornjih delih, t. j. dveh sob s pritliklinami in z reduciranja začetnih investicij na minimum, za slučaj izčrpanja denarnih sredstev.

Rešitev celega vprašanja na ta način, da se po dve sosednji hišici zgradi strnjeno, je bila s strani zadržnikov odklonjena in to radi težkoče pri zavarovanju proti požaru, ali pa pri prodaji hiše, radi večsilih neprijetne sosesčine itd.

Če bi se hotelo zgraditi hiše z običajno streho, tedaj bi morale biti stene podstrešnih sob na polovico odrezane, ali bi se morale napraviti drage mansarde, vsekakor bi pa odpadla podstrešni kabinet in podstrešje. Pri izvedbi neskrčenega programa bi pa rešitev bila mogoča le s povečanjem zazidane ploskve, iz česar bi sledilo povečanje in podražitev parcel za 20 do 30 odstotkov, in bi se dalo na istem kompleksu zgraditi le 16—17 hišic namesto 23. Pa tudi vsa bremena, ki nastanejo v zvezi s kanalizacijo, napeljava vodovoda, odstopa zemljišča za ceste, napravo hodnika in ograje in zemljeknjiznega prenosa, bi se morala razdeliti na manjše število gospodarjev. Če zgledata hišice nekoliko višje

kakor morda zaželeno, leži vzrok v zahtevi zadržnikov po kompletnih kletih, kakor tudi v zahtevi mestnega magistrata, dvigniti vsled v začetku mokrega terena pritličje 1,50 m nad terenom.

Iz obračevalnih vzrokov utemeljena oblika ostrejša nikakor ne podraži zidave, ima pa to prednost, da je proti zamakanju najbolj varna. Najmanj je pa upravičena trditev, da so take strehe germanskega izvora, kar dokazuje dejstvo, da so bile strehe že pred stoletji priljubljene med severnimi Slovani in tudi niso neznane v naših južnih krajih. V ostalem bi se pa, v slučaju upotrebe, ne izogibal njih praktični uporabi, najsi bodo odkoderkoli.

Iz navedenega je razvidno, da se gradnja malih stanovanj ne da rešiti po receptu, kakoršnega si predstavlja mali Moric, temveč, da je treba upoštevati poleg higijskih, estetskih in ekonomičnih ozirov vse dosedanje izkušnje na tehničnem polju.

H konec bodi še omenjeno, da so zadržniki radevolje pripravljene razkazati resnim interesentom notranjost svojih hišic.

Resna beseda k resnemu vprašanju.

Ob priliki napovedane, in žal v toliki meri že izvedene rudarske redukcije, se je sprožil tudi predlog, da bi se del odpuščenih rudarjev skušal zaposliti tudi v ruskih rudnikih. Za ta predlog so se zavzemali tudi komunisti, in že takrat smo imeli vtis, da bolj iz agitačnih demagoških razlogov, kakor iz namere, da se bednim rudarjem res pomaga. Priporočali smo vsekakor, naj se tudi ta predlog uvažuje, ker vidimo pač raje, da se naši rudarji po možnosti zaposlijo v Rusiji, kakor pa kje drugje, in morda celo v Kanadi. Strokovna komisija je tudi takoj podvzela korake, da se v smislu tega predloga vendar nekaj naredi.

Na naše največje začudenje pa nas je obnašanje levičarskih komunistov v tem težkem vprašanju kmalu uverilo, da je bila pravilna naša domneva, da niti komunisti sami ne verjamejo v možnost preselitve slov. rudarjev v Rusijo, in da so s tem predlogom zasledovali le nelepe strankarske cilje. »Del. kmetski list« je objavil o tem vprašanju grd pamflet, v katerem je trdil, da naše razredne strokovne organizacije delajo proti temu, da bi šli naši rudarji v Rusijo. Sami so pa prav dobro vedeli, da ni zadosti, če rečeš: »pojdite v Rusijo!«, marveč da je treba prej vedeti, če tam vobče potrebujejo rudarje, če so jim naši delavci dobrodošli — da ne bodo naši rudarji in njihove družine romale na slepo v daljno Rusijo, zapravili svoje poslednje premoženje, tam pa ostali brez dela in brez jela.

Gospodje iz Marksovega trga so mislili, da je zadosti, če oni rečejo: »V Rusijo pojdite, pa bo vse prav!«

In ker nismo bili tega enostavnega mnenja, ker nismo navajeni igrati se s človeškimi eksistencami, pa so pi-

sali, da ne maramo, da bi naši rudarji delali v sovjet. rovih, in so pošiljali svoje besednike v rudarske revirje, da na javnih shodih agitirajo za preselitev v Rusijo, kakor da bi bilo s tem že vprašanje rešeno i za rudarje i za Rusijo samo. Naše strokovne organizacije so tudi dotičnim odgovorile, da sprejmejo njihov predlog, da so na vsak način zanj, samo naj pomagajo, da se predlog uresniči, da ne bo ostalo le pri agitaciji za Rusijo in z Rusijo.

Te fakične in za rudarje edino izdatne pomoči pa ni bilo. Pač pa so naša povpraševanja dognala, da je stvar z vseljevanjem precej drugačna, kakor se govori na shodih ali pa piše v listih. Avstrijsko socialistično delavstvo je tudi delalo za tem, da se avstrijski rudarji in avstrijski brezposelni delavci tudi preselijo v Rusijo in so se v to svrhu vodila dolga redna pogajanja s sovjetskimi delegati, ki so šli pač avstrijskemu delavstvu kolikor mogoče na roko, ki so se pa tudi močno in skrbno ozirali na razmere na delovnem trgu v Rusiji, ki niso še zdaleka take, kakor v svoji navinosti ali neskrupuloznosti mislijo naši takozvani »dekalisti«. No, in sedaj je avstrijsko prometno policijsko ravnanje poslalo avstrijskim časopisom naslednji razglas:

»Omejitev izseljevanja v Rusijo. Prometni urad policijskega ravnanjstva daje na znanje, da po odredbi komisarja za delo in obrambo v Moskvi, dobe potne liste za sovjetsko Rusijo le one osebe, katere morejo dokazati, da imajo že delo v državah sovjetske Rusije zasigurano, ali pa da imajo tam sorodnike, ki se obvežejo, da bodo v skrajnem slučaju skrbeli za njih vzdrževanje. Ako teh pogojev ni, potem se potni list ne sme izdati. Vseljevanje da se dobi delo ali službe, je nedopustno.«

Tako je razglasila sovjetska vlada, in sedaj naj nam blagovolijo naši »dekalisti« povedati, če smo zopet mi krivi, da naši rudarji ne morejo v Rusijo.

Pravijo...

da je belgrajska — pardon! — kočevska »Samouprava« prinesla nekaj kočevsko-radikalnih profilov in reliefov slovenskih radikalnih prvakov v Sloveniji. Iz te znamenite kočevske galerije domačih pašičevcev smo posneli, da je Ravnihar še živ, da je Lukan pomaknjen v daljno bodočnost, da sega Županičev vpliv do Spodnje Šiške in da je kočevski Sajović brezsrčen vlastelin, katere mu je srezki statut radikalne stranke Magna Charta, v imenu katere se upa s pomočjo SHS žandarmerije vtakniti pod ključ lastne agitatorje, čeprav so tudi ti v Dolenjskega doma, in so bili vsaj na polju etnografije in druge take znanstvene vgonobije že prej bolj radikalni kot ta povojni kočevski profos.

In pravijo tudi, da bodo vsi omenjeni profili in reliefi prišli že 25. aprila zopet na skupni slovenski radikalni kongres in na njem še enkrat slovesno utrdili svoj prestiž in svojo bratsko slogo.

Jack London:

Železna peta,

(Socialni roman. Prevel I. V.)

(Dalje.)

„Ni bilo izgredov,“ je začel zopet javkaje. „Norca so se delali iz Jacksona, pa tudi iz mene. Kakšne izgleds sem pa imel? Kolonel Ingram je sijajen odvetnik. Ako bi ne bil, ne vodil bi pravnih zadev Sierra Mills, Erstonove sindikate, Berkeley Consolidated, Oakland, San Leonardo in Pleasanton Electric? On je odvetnik trusta in kot tak ni plačan, da ostane norec. Kaj mislite, zakaj mu samo Sierra-Mills da letno dvajsettisoč dolarjev? Ker ji je na leto toliko vreden — zato. Jaz nisem vreden toliko. Ako bi bil, in ne stradal bi in ne prevzemal bi slučajev, podobnih Jacksonu. Kaj mislite, koliko bi zaslužil, ako bi dobil proces?“

„Gotovo bi Jacksona izčrpali,“ sem odgovorila.

„Seveda,“ je rekel nejevoljno. „Moram vendar živeti, mar ne?“

„Oženjen je in ima otroke,“ sem rekla karajoče.

„Tudi jaz sem oženjen in imam otroke,“ je odgovoril. „Razen mene ni na celem svetu človeka, ki bi skrbel za to, stradab bi ali ne?“

Poteze njegovega obraza so postale nena doma mehke. Odprl je uro in mi pokazal majhno sliko, ki je bila pilepljena na notranji strani pokrivala, predstavljajoča njegovo ženo in njegovi dve majhni punčki.

„To so. Poglejte jih. Težke čase smo preživeli, težke čase. Upal sem, da jih pošljem na deželo, ako dobim Jacksonovo pravdo. Bolehajo tukaj, ali nimam sredstev, da bi jih poslal na oddih.“

Ko sem odhajala, je začel zopet stokati: „Niti sence izgleda nisem imel. Kolonel Ingram in sodnik Caldwell sta dobra prijatelja. Nočem reči, da je to prijateljstvo odločalo v pravdi, ako bi pri zaslišanju dobil od priče prave izjave. Vendar moram reči, da je sodnik Caldwell povzročil vse mogoče ovire, da bi zbral pravi dokazilni material. Zakaj, sodnik Caldwell in Kolonel Ingram pripadata isti loži in istemu klubu. Stanujeta v istem kraju in njih žene obiskujeta druga drugo ter igrata whist in podobne igre.“

„Vi še verujete, da je bil Jackson v pravu,“ sem vprašala, ter za trenotek obstala na pragu.

„Ne verujem, temveč znam,“ je bil odgovor.

„V začetku sem tudi verjel, da ima nekatere izgleds. Ali nič nisem rekel ženi. Nisem ji hotel pripravljati razočaranja. Ona tako hrepeni po deželi.“

„Zakaj niste opozorili na dejstvo, da je Jackson poskušal očuvati stroj škode.“

To vprašanje sem stavila na Petra Donelly, enega iz delovodij, ki so bili za pričo.

Dolgo je premišljal, preden je rekel. Nato je pogledal bojazljivo okrog sebe in rekel:

„Ker imam pridno ženo in tri sladke otročičke, kakršnih še vaše oči niso videle; zato.“

„Ne razumem,“ sem rekla.

„Z drugimi besedami, ne bilo bi priporočljivo,“ je odgovoril.

„Mislite“ — sem začela.

Pretrgal me je naglo.

„Mislim, kar sem rekel. Delam že več let v tovarni. Začel sem kot mlad fante pri vretenu. Vedno in vedno sem ril dalje. Trdo sem delal, preden sem dosegel sedanje stališče. Sem z vodij zadovoljen. Bojim se, da v celi tovarni ni človeka, ki bi stegnil roko, da bi me potegnil iz vode. Bil sem navajen biti član organizacije. Ali pri dveh stavkah sem bil na strani družbe. Imenovali so me stajkokazom. Niti človeka ni danes med njimi, ki bi hotel z menoj izpiti kozarec, ako bi ga povabil. Poglejte obronke na moji glavi? Zadet sem od kamenja, ki so ga metali za menoj. Nobenega otroka pri vretenu ni, ki bi ne preklinjal mojega imena. Edini prijatelj mi je družba. Nisem radi čuta dolžnosti z družbo, temveč kruh in življenje mojih otrok me vežejo na njo. To je vzrok.“

„Ali je bil Jackson obsojanja vredni?“ vprašam.

(Dalje prih.)

Križem sveta.

V Parizu se je odigrala te dni impozantna protidraginjska stavka. Prišlo je do izgrediv in na številno množico je navalila policija z orožjem. 18 oseb je bilo ranjenih, 1000 pa aretiranih.

Radi 15 kilogramov premoga ustreljeni dve osebi. V budimpeštanskem predmestju je policaj ustrelil dve osebi, očeta in sina; očeta so prepeljali v bolnico in bo morebiti ostal pri življenju, sin je pa obležal na mestu mrtve. Mlajša otroka sta malo prej na mestnem smetišču zbirala premog in ga hotela odnesti domov. Policaj jima tega ni dovolil in prišla sta oče in sin, da bi premog mogla odnesti. Nastalo je vsled tega malo prerakanja in policaj, ki pa ni bil v službi, je potegnil revolver in oba ustrelil na sedemetersko razdaljo. Policaja so zaprli, izgovarjal se je pa s silobranom. Priče so pa njegove izgovore temeljito pobile. Torej radi 15 kg premoga, ki bi drugače izprhnel v smetišču, je moral v smrt sin, oče se pa bori s smrtjo in to vse radi podivjanoti policaja!

Prebivalstvo v Franciji narašča. Po zadnji statistiki je prebivalstvo v letu 1925 naraslo napram številu prebivalstva v letu 1924 za 60.000 oseb. So pa posamezni okraji, koder prebivalstvo številčno nazaduje.

V Londonu so pravkar dovršili vlak iz jekla. Novi vozovi so popolnoma jekleni, zmožni za vsako napornost. Tudi za slučaj železniških nesreč so varnejši.

Zamorec odpeljal hčerko varšavskega industrijalca. Zamorec Harry Fleming se je dalj časa mudil v Varšavi kot boksar in plesalec v nekem plesnem lokalu. Naenkrat je pa izginil in z njim je izginila tudi hčerka bogatega industrijalca, katera se je vanj nesrečno zaljubila. Odpotovala sta proti Ameriki, za njima seveda tudi obupani oče hčerke. Torej so za ženske tudi zamorci privlačni.

Največji daljnogled na svetu. Napravili so ga Angleži in je določen za moskovsko zvezdarno. Prerez leče objekтива znaša 1 m in 16 mm. Za daljnogled je Rusija seveda morala plačati čedno svoto 25.000 funtov šterlingov.

Kraljice proti modnim ekcesom. Najprej je nastopila španska kraljica, pravkar je pa angleška kraljica prepovedala obiske kratkokrilkam. Določila je dolžino kril, ki naj nikdar ne zavzemajo večje razdalje od tal kot 12 cm. Dosedaj je bila ta razdalja dovoljena na 45 cm. Londonske dame se nikakor niso mogle s tem zadovoljiti in hotele so napraviti kompromis in razdaljo izvesti na 35 cm. Kraljica se pa ni dala ukloniti, meneč, da se je modnim ekcesom itak preveč prizanašalo in popuščalo.

V Innsbrucku so našli umorjeno dveletno dekletce. Roki in nogi sta ji bili odsekani. Nečloveškega zločinca ne morejo zaslediti.

V Transvaalu so odkrili nova dijamantna polja. Cele procesije vseh mogočih stanov so se napotile k najdiščem, želeče na mah obogateti. Seveda ni manjkalo žensk. Vsa pokrajina je bila v nekaj dneh zasedena in na tisoče majhnih kolib je bilo postavljenih v bližini najdišč.

Nov človeški rod odkrit. Dva pariška letalca sta odkrila v bližini Mindore nepoznan človeški rod, ki je popolnoma sličen pračloveški rasi. O odkriti skupini ljudi še nihče prej ni vedel.

Indijsko arheološko društvo je dolgo raziskovalo in iskalo Budhovega mesta. Zadnje tedne so pa odkrili nekake napise v bližni reki Jumma, v majhni vasi. Dognali so, da je tam preživel Budha lep del svojega življenja in da mu je bil tam napravljen tudi prvi spomenik.

Nekdo je sestavil zanimivo statistiko, v koliko nakladah se tiskajo posamezne knjige. Na prvo mesto pride pisatelj Churchill, katerega devet knjig se je tiskalo v več kot 4.000.000 eksemplarjih. Drugo mesto zavzema neka mladinska knjiga, tiskana v 3 1/2 milijonih eksemplarjih. Izmed ženskih pisateljic je dobila rekord Mary Robert Reinhart. Njenih 18 knjig so tiskali skoro v treh milijonih izvodih.

Izmed živečih pisateljev in izmed zadnji čas umrlih, zavzema Conan Doyle 64 mesto, 66 mesto pa Jack London. Iz statistike je tudi jasno razvidno, kaj vse javnost najbolj čita.

Bitka za bubi frizuro. Pisateljica Serao Matilda je nastopila proti bubi frizuri povdarjajoč, da so radi neumne mode naredila najlepša dekleta iz sebe karikature. To modo imenuje Serao škandal dvajsetega veka. Dekleta in mlade žene, ki so se dale ostriči lase pa napadajo slavno pisateljico. Glavno besedo ima v tem prepiru Mi-mi Mosa. Vprašuje, kaj je dekleta in žene ojunailo, da imajo bubifrizuro? To so bili ljudje, ki so nosili velike in male brade in so izgledali kot starci. Ko so pa ti »starci« odstranili brade, so se pomladili. Tudi cilindre so odstranili, da izgledajo mlajši. Nato so odstranili dolge suknje. In ker moški žele, da se pomladijo, zakaj ne bi isto storile tudi ženske? Ženske hočemo, da podaljšamo našo mladost do petdesetega leta. Vsak moški rad vidi lepe noge, zato nosimo kratka krila. Mladost je za vsakega privlačna, zato jo hočemo obdržati. Noge, mladost, bubifrizura itd. so prav lepe stvari, ali pamet je pa glavna potreba.

V angleških časopisih se ne sme pisati o zakonskih skandalih. Angleška spodnja zbornica je sprejela zakon, na podlagi katerega bo kaznovan vsak izdajatelj časopisa na 1—3 tri mesece zapora in petsto funtov denarne kazni, ki bi v svojem časopisu priobčil odnosno razkril kak zakonski skandal.

Zmaga monarhistov. Že več tednov hujskajo nemški monarhisti proti vprizertvi Rostandsovega »Aiglona«, ker to delo ne izkazuje dovolj časti cesarju Francu I. Ravnateljstvo državne opere se je vdalo monarhistom. Lepa državna gledališča v avstrijski republiki.

Jaz Ana Lilag s svojo bubifrizuro. Ana Lilag, znana po reklamnih frizurah je izdala sledeči manifest: »Jaz Ana Lilag, ki imam 185 centimetrov dolge lase, čitam vse evropske časopise, sem si dala v 76 letu striči lase, ker trpim na glavobolu, ki ga povzročijo lasje. Kljub moji starosti sem še sveža in dovtetna za vsako modno novost. — Res smo radovedni, kdaj mine žensko »dovzetnost« za modne novosti?

V Ameriki je znašel Rhodes, univerzitetni profesor kemično spojino, s katero je mogoče oprati časopisni tiskani papir in brez vsakih sledov odstraniti tisk, tako, da se papir lahko ponovno uporablja za tisk. Papir baje pri čiščenju na čistoti še pridobi in je procedura jako poceni.

Zrakoplovi uničujejo mrčes. Nedavno so dognali, da aeroplani uničijo ogromno mrčesa, zlasti pa škodljivih muh za bombažne nasade. Posamezne države, koder se prideluje bombaževina, so votirale v ta namen ogromne svote za aeroplane, ki naj krožijo nad bombažnimi polji in z uničenjem mušič dvignejo produkcijo.

Ogromen dobiček kazine v Monte Carlu. Zadnje finančno leto v kazini Monte Carla je izkazalo, da se je čisti dobiček zvečal od dobička prejšnjega leta za 20 milijonov frankov.

Obsojen radi bigamije. Pred okrožnim sodiščem v Sarajevu sta se morala zagovarjati Katja in Niko Patranovič in sicer radi bigamije. Katjin mož je ob izbruhu vojne moral k vojakom in od takrat tudi ni več čula o njem. Govorili so, da je nekje v Galiciji padel. Poizvedovala je in poizvedovala, zvedela nič in poročila Patranoviča. Kar nenadoma pa so zaznali, da se je Katjin mož že zdavna vrnil iz vojne in se brez vednosti prve žene poročil. Katja je bila oproščena, ker se je poročila v dobri veri, da je mož v resnici padel, prvi mož je bil pa obsojen.

Trgovec z lesom. — »Moj oče ima lesno trgovino« — »Na debelo!« — »Ne, na drobno, oče prodaja vžigalice.«

Kultura.

Drama.

Torek, 20. aprila: Zaprt.
Sreda, 21. aprila: »Pygmalion«. E.
Četrtek, 22.: »J. G. Borkman«. B.
Petek, 23.: »Naša kri«. F.
Sobota, 24.: »Idijot«. Predstava v spomin obletnice Putjatove smrti. Izv.
Nedelja, 25.: »Deseti brat«. Izv.

Dnevne novice.

Škofovski socializem. Dunajski škofje so se zopet lotili socializma. Poslali so svoji duhovščini navodila, kako naj obvarujejo ljudstvo pred »nevarostjo in kvarnostjo socializma«. Dunajski škofje so v vsakem slučaju in na vsak način proti vsakršni stavki. Tudi če je stavka utemeljena in po vseh božjih in človeških postavah opravičena, se ne sme pod nobenim pogojem dovoliti in naloga duhovščine je, da dela sistematično in vedno proti stavkarskim metodam socialne borbe. Rekli so tudi dunajski škofje, da je načelo lastnine in avtoritete večno sveto in večno trajno. Katoliška cerkev je odločno proti vsakemu sodelovanju katoličanov s socialisti in proti vsakemu koketiranju s socializmom. Vsakršni socialistični princip in program je v nasprotju s krščanstvom — pravijo dunajski škofje. Kaj pa porečejo k temu naši krščanski socialci? Ali bodo še koketirali s socializmom? Še, bogami, ker še bolj kot završčanstvo in za dunajske škofe, jim gre za volilne kroglice.

Znano je, da so v naši državi uradniki sorazmerno z drugimi državami slabo plačani. Tako slabo plačani, da oženjeni uradniki morajo brezpogojno iskati si zaslužka v prostih urah. In kadar uradnik v uradnem službovanju oboli in mu je kratek dopust neobhodno potreben, mora begati od Ponceja do Pilata, plačevati koleke in plačati zdravnika. In če mu višja oblast naprti in napove komisijonalni pregled, plačati mora po dva, po tri zdravnike, za enkratni ogled vsakemu po 60 Din. Torej tako, kadar oboli in če ima za slučaj bolezni prihranjenih par kovačev, mora prihranke dati za zdravnike, na priboljške naj pa lepa pozabi in tudi na potrebno zdravljenje, pri katerem je običajno treba izdatnejše hrane itd. Tako se skrbi za uradništvo in uradništvo gara dalje, se preklja za razne stranke in se v neslogi ubija sebe, svojo družino in svojo bodočnost. Posebno učiteljstvo je v tem oziru vsega pomilovanja vreden eksemplar. Uradniki bodo že vedeli, koliko stanejo posamezne zdravniške vizite. Ampak to je postranska stvar, kaj bi to, neka živi partija Pribečevića, Žerjava in pa Korošca!

Država je dala kovati drobiž po 5 in deset para, toda, kakor je opažati, ljudstvo do tega drobiža nima posebne ljubezni in zaupanja. Poznamo trgovine in gostilne, koder principijelno odklanjajo ta drobiž, češ, da že zdavna ni v veljavi. Mučno je to, da človek mora požirati take nauke, zlasti, če pomislimo, da delavec in uradnik mora tak drobiž brezpogojno sprejeti, vsaj do gotovega števila in ga potem ne more nikjer spraviti v promet. Mnenja smo, da bi pristojne oblasti pač upravičeno počile take trgovine in gostilne, ki ne sprejmejo od gostov niti za dinar od države kovanega drobiža. Če pa že ta drobiž nima nikake veljave in je morebiti nepotreben, naj ga država kratkomalo vzame iz prometa, da ne bo vsled tega drobiža oškodovan delavec in uradnik ali pa ljudje, ki recimo na pošti in državnih uradih morajo sprejemati tudi denar po 5 in 10 par

Regulacija Ljubljance je za Ljubljano in za Slovenijo kulturni škandal, ki se pleče in gnete že dolgo vrsto let in kateremu je prispeval vsakokratni občinski svet in pa tudi vsakokratno ministrstvo svoj ocvirek. Letos in lani so dela sicer lepo napredovala, tako, da smo že upali, da končno dobi znamenarjena in umazana struga Ljubljance nekam čednejše lice, ali zmotili smo se. Komaj se je začelo gibanje in so se dvignile posamezne betonske stene, so že bili izčrpani krediti in delo bo zopet zastalo. Kdo je zakrivil to? Zdi se nam, da največ vlada sama, ki za take potrebne naprave nima smisla in ker za Ljubljano specijelno nima posebne ljubezni, za Ljubljance pa še posebno ne. Sicer nekateri trdijo, da se je gerentski svet tudi premalo pobrigal, ampak po našem mnenju je le v prvi vrsti dolžnost vlade, da z denarjem, ki v obilici prihaja iz Slovenije v belgrajske blagajne, vsaj nekoliko podpre najnujnejše potrebe. In regulacija je vsaj nujna, to bo vsak priznal.

Glavni nabor českoslovaških državljanov v Sloveniji in Prekmurju. Dne 5. in 6. maja 1926 se bodo vršili glavni redni nabori letnikov 1904, 1905 in 1906 v prostorih konzulata Češkoslovaške republike v Ljubljani, Breg 8/I in sicer: Dne 5. maja 1926 za vse čl. državljane rojene v letih 1904, 1905 in 1906 stanujoče na področju oblasti ljubljanskega velikega župana in dne 6. maja 1926 za one, ki prebivajo na področju oblasti mariborskega velikega župana. Vsak nabornik se mora izkazati z rednim čl. potnim listom ali domovnico ter prinesiti s seboj 70 Din kot pristojbino za zdravniški pregled. Naborem se morajo odzvati tudi vsi oni letnikov 1898—1903, ki do sedaj svoji naborni dolžnosti iz kateregakoli vzroka niso zadostili.

Ljubljanska borza za blago in vrednote. 16. t. m. se je vršila konstituirajoča seja borznega sveta in izvolitev upravnega odbora. V predsedstvo so bili izvoljeni: za predsednika g. Ivan Jelačić ml., veletržec, za podpredsednike gg. dr. Ivan Štokar, bančni ravnatelj in Andrej Šarabon, veletržec; v upravni odbor so bili izvoljeni gg. dr. Fran Windischer, tajnik trgovske zbornice, Rihard Schwinger, bančni ravnatelj, dr. Josip Basaj, ravnatelj in Fran Zaren, ravnatelj.

Samomor mladega sodruga. V signalni delavnici drž. železnice v Ljubljani, se je danes pred osmo uro ustrelil s samokresom mizar Ludvik Wernik. Poklicali so zdravnika, vendar je bil Wernik že prej mrtev. V smrt ga je gnala neozdravljiva bolezen — nevralgija. Wernik je bil zaveden in požrtvovalen sodrug.

Krvav spor. V Goraždi sta se večkrat prepirala Husein Brovac in njegov zet Šaban, kateremu je pobegnila žena. Pri ponovnem prepiru je pa Šaban potegnil nož in zabodel Huseina, da je obležal takoj mrtev. Morilec je pobegnil v hribe.

V Križevcih so si brezposelniki izmislili originalno »delo«. Začeli so ocenjevati vaška dekleta in žene in jih uvrščali v tri kategorije. V prvo kategorijo seveda najlepše, v tretjo pa ostanke. Da ni bilo pri ocenjevanju med moškimi pravega soglasja, je razumljivo, kajti vsake oči drugače gledajo. In zgodilo se je, da so bila nesoglasja tako močna, da so iz nesoglasij nastali prepiri, iz prepirov pa pretep. In streljanje je bilo seveda tudi potrebno. Pa bi bilo še vse dobro in ocenjevanje bi ne bilo tako žalostno končalo. Strel pa je zadel kmetovega otročka in je moral otrok podleči izkravitvi. Seveda krivde noče priznati ne ta ne ona borbeni stranka.

Drzen roparski napad podnevi. Pred nevi je sedel kmet Tomo Sertič iz Stojnice pri liki s svojo ženo in svojim prijateljem za mizo. Nenadoma so vstopili v hišo trije maskirani moški in vse tri primorali z revolverji, da so se vlegli na trebuh. Potem so jih povezali in pometali na mizo, nato pa pokradli vse zaloge in ker niso našli denarja, pobrali so vso obleko in se odstranili. Zvezance so našli šele drugi dan mimoidoči in jih rešili.

V soboto so se vnele saje pri tvrduki »Salus« na Miklošičevi cesti. Gasilci so preprečili, da se požar ni razširil.

V Novem Sadu se je pojavil pegasti tifus. Zdravstvene oblasti so ukrenile vse potrebno, da preprečijo morebitna okuženja.

V Šent Ilju ob nemško avstrijski meji so delavci renovirali cerkev. Po čudnem naključju je padel neki delavec z višine 15 metrov na tla in si zlomil obe roki.

Med vožnjo okraden. Stepan Dragičević, trgovec iz Senja se je vozil z brzovlakom iz Belgrada proti Zagrebu. V vlaku je zaspal, neznan spretnič je pa to priliko uporabil in mu ukradel listnico, koder je imel 4 tisoč dinarjev in 200 dolarjev.

Na cesti proti Prevaljam pri Kranju je povozil neznan avtomobil mladega fanta in ga vrgel pod cesto. Težko poškodovanega so pripeljali z rešilnim avtomobilom v ljubljansko bolnico. Le malo je upanja, da bi okreval, vsak čas pričakujejo smrti. Čudno, da avtomobilisti ravno na gorenskih cestah povzročajo največ nesreč.

Ivan Albrecht:

Dobrotnik.

(Konec.)

»No, no,« je dejal oče, ker od same sreče in radosti ni našel druge besede.

Mater Lavrinko je skrbelo, kam bo z otroci, ko se dopolni čas, posebno zaradi Francke ji je bilo nerodno. Tedaj ji je kakor nalašč prišla ponudba gospoda ravnatelja. Srečal jo je pred tovarno, ko je že vsa neokretna nesla možu kosilo.

»No,« je dejal, ko jo je opazil, »ali je povedala Marica? Ne?... Tako sem mislil, da vaša druga lahko pride k njej tisti čas, ko vem, da imate malo prostora in da bi vam skoro gotovo bilo nerodno.«

Mati Meta se je v najizbranejših besedah zahvalila dobremu gospodu. Potem, ko so jo obšle bolečine, je dejala Francki:

»Pojdi v tovarno in reci očetu, naj pride takoj domov. Potlej stopi k Marici, boš nocoj tam čez noč. Kar povej ji, da sem govoril s samim gospodom Dietzom.«

Francka je opravila, kakor ji je bilo naročeno, ko pa jo je Marica zagledala, se je prestrašila. Tiho jo je odvedla v svojo sobico.

»Zakaj si prišla?«

»Saj veš, kaj čakajo doma,« je odvrnila Francka. »Gospod ravnatelj je mami dovolil, da ostanem pri tebi čez noč.«

Marica je trepetala:

»Lepo te prosim, Francka, beži od tod. Pojdi kamorkoli! Tople obleke ti dam, pa pojdi rajše kam ven. Pod kak grm se skriješ, eno noč boš že prestala in ne bo ti žal. Samo tukaj ne ostajaj, Francka.«

Mlajši je šlo na jok.

»Tak taka si? Sramuješ se me, ker sem revna?«

Starejša je prebledevala:

»Francka, ali me nočeš ubogati?«

Potem sta obmolnila obe. Bolj in bolj se je temnilo v sobici. Postarna dekla je prinesla večerjo in privila električno luč.

»Nocoj bo pa družina,« je zapored premerila obe sestri in spet odšla.

Marico je dušilo. Ponovno je skušala pregovoriti sestro, da bi odšla, toda brez uspeha. Ponujala ji je vse, kar je premogla, Francka pa se jo je oklenila:

»Sem mislila, da me imaš rada. Zdaj pa vidim, kako sem se zmotila.«

Zdaj je starejša odnehala. Začeli sta se razgovarjati o raznih vsakdanjih malenkostih, ki so zanimale Francko. Ob takih pomenkih se je čisto neopaženo izmuznil čas in je pokazala ura že bližino polnoči. Tedaj se je spomnila Francka:

»Povej no, zakaj si se me preje tako branila?«

»Zdaj je, kar je,« je odvrnila starejša, v sobico pa je stopil sam gospod ravnatelj.

»Se nič ne počivata, golobički?« je vprašal s pritaženim glasom in se nasmešnil, da se je zablestela iz ust vrsta

zlatih zob. Zaklenil je sobico in z naglo kretnjo odstranil ohlapno nočno obleko.

»Gospod,« je plaho prosila Marica, »samo —«

Pokazala je na Francko, ki je krčevito skrivala v dlani prestrašeni obraz in ihtela.

Gospod Dietz je malomarno zamahnil z roko, sedel na divan in vzel preplašeno dekle v naročje.

»Ti lahko greš spat,« je brezbrizno šepnil Marici, medtem ko je še vedno imel mlajšo v naročju. »Tudi luč lahko ugasneš.«

Potem se ni niti zmenil več za starejšo, ki se je pokrila čez glavo, da ne bi slišala, kaj se bo godilo...

Ko je gospod Dietz zapustil malo sobico, se je že bližalo jutro.

»Tole boš, dala mami,« je dejal Francki, ki je preihtela vso noč. Deklica si ni upala pogledati, le v roki sta jo zaskelala dva bankovca.

»Zdaj bo mama rabila,« je še pripomnil gospod ravnatelj.

Ko sta bili spet sami, se je mlajša opotekla k starejši:

»Marica —«

Omahnila je na posteljo in se dušila v joku.

»Jaz sem te prosila —« je s trpkim očitkom pripomnila sestra. Potem sta molčali obe. — — —

Ko je zjutraj Francka prišla domov, je bilo že novo bitje v hiši.

»Fantka smo kupili,« je malo sramežljivo pripovedovala mati Meta, »ali boš kaj huda nauj?«

»Kaj bom huda,« je skrivala Francka oči, »tole sem mu prinesla od gospoda ravnatelja.«

Položila je oba bankovca na mizo. Oče in mati sta se hkratu začudila:

»Joj! Toliko!«

Francka je samo prikimala.

»To se moraš pa že posebej zahvalit gospodu Dietzu, Francelj,« je rekla žena možu. »Takah dobrotnikov je malo —«

»To je pa res dober človek! Kdo bi si bil mislil, da se med bogataši dobe še tak!«

Še tisto dopoldne je šel in jecljal besede hvalečnosti pred gospodom Dietzom, ki ga je smehljaje poslušal in si včasih zadovoljno pogladil svetlo plešo.

»No, no, malenkost, malenkost,« je pripomnil nazadnje. »Saj smo vsi ljudje.«

Da je prikipela milost do vrha, je brez prošnje dovolil očetu Lavrinnu pet dni dopusta, pohvalil njegove hčere in jim prerokoval krasno bodočnost. Še celo nekaj drobiža mu je dal med vrati. »Oh, kakšnega dobrotnika smo našli,« se je čudila žena.

»Res, res,« je prikimal val očel Lavrin.

»To ti povem,« je dejala mati Francki, »temu gospodu moraš biti vedno hvaležna.«

»Saj mu bom,« se je izvilo iz dekleta. »do smrti.«

S silnim naporom je Francka zadrževala solze, medtem ko sta imela oba roditelja rosne oči...

Šport.

Ljubljanski sportni derby.

Akad. SK Primorje : SK Ilirija 1:0.

V nedeljo 18. t. m. sta se sestala v prvestvu najmočnejša kluba Ljubljane in nedvomno tudi Slovenije, kar sta dokazala že pri tekmi za zimski pokal.

Srečanje teh dveh klubov na sportnem polju znači vedno višek sezone, saj privleče na igrišča ogromno maso ljudi, celo take, ki ne kažejo navadno posebno nagnjenje, odnosno ljubezen do sporta. Potemtakem ni nikako čudo, če se medsebojni nastopi teh dveh klubov smatrajo za pravi »derby«.

Splošno se je mislilo, da je bila zmaga akademskega moštva pri zadnji pokalni tekmi nad Ilirijo le slučajna in da se bo Ilirija, ki se pripravlja na proslavo svoje petnajstletnice, občutno revanžirala pri prvenstveni tekmi. Po tej tekmi se pa lahko trdi, da je bila zmaga tako pokalne kot prvenstvene tekme popolnoma zaslužena.

Početni udarec ima Ilirija, ki tudi prodre. Za tem izvršijo Primorjaši protinapad. Igra valovi z ene polovice na drugo. Opazi se boljša tehnika Primorjašev. Njih obrambni trio deluje brezhibno, pazi in s pravo eleganco. Za dalj časa se ustalijo Primorjaši pred vratmi Ilirije, toda napadalni kvintet ne zna izrabiti krasnih situacij.

Prvi polčas konča neodločno.

V drugem polčasu začetkoma izenačena igra do 30 minut. V 26 minuti prodre desno krilo Primorja, centrira na levo. Uršič vjame žogo. Medtem mu steče nasproti Miklavčič, ki se vrže proti Uršiču, kateri pa preko njega zabije zmagonosni gol. Pred tem je Primorje zastreljalo po Zemljaku upravičeno diktirano enajstmetrovko.

Od 30 min. dalje je prevzela Ilirija v roke igro, toda obramba Primorja, posebno vratar, je vse napade odbijala. Oman dvakrat zastrelja 2 m pred golom tako, da se stanje do konca igre ne spremeni.

Potek tekme, kar se tiče obnašanja občinstva, je bil dostojen, kakor bi moralo biti pri vseh nogometnih prireditvah. Sodil je objektivno in dobro gospod Hus, le v odločitvi kotov ni bil siguren. Publike nad 2000 — igrišče ASK Primorje.

SK Ilirija rez : ASK Primorje rez. 8 : 0 (3 : 0). Nepričakovan rezultat. Ilirija se je revanžirala za svoj lanski poraz 4 : 0. Sicer ni imela rezerva Ilirije težkega posla, ker je imela ogromno oporo v sodniku, ki se je izkazal zelo nepristranski. Da taki gospodje uničujejo moralno stran igralcev, ni treba povdarjati. V ostalem je igrala rezerva Ilirije dobro, posebno pohvalo zasluži obramba in napadalna vrsta, medtem ko je primorjanska igrala zelo raztrgano. Sodil je slabo g. Ahčan, ki je diktiral kar 4 enajstmetrovke.

SK Jadran : SK Svoboda 11 : 0. Naša Svoboda se je v tej prvenstveni tekmi dobro držala, kar znači, da je

moštvo igralo ambiciozno in požrtvovalno. Pohvalno treba omeniti obrambo in krilsko vrsto, na kateri je ležalo breme cele tekme. Pričakujemo, da bodo Svobodaši pričeli s sistematičnim treningom in resnim vežbanjem. Obenem morajo tudi v bodoče pokazati ljubezen do sporta in svojega kluba. Uspeh ne bo izostal.

SK Slovan : SK Slavija 3 : 1. Prvenstvena tekma. Slavija se je ostro branila. Izboren vratar. Slovan je igral raztrgano.

Kočevje.

Kočevski radikali so nas osrečili z novim radikalnim tednikom. Pred par leti nam je oznanjeval »narodni-radikalni evangelij nemški »Radikal«, ki je pa kmalu zaspal. Po treh letih pa se je prebudil iz dolgega spanja in se prekrstil v »Ljudsko samoupravo«. Imenovani list nas ne zanima ravno, le to povemo radikalom, da delavci tega lista ne bomo čitali, ker »Samouprava« ne služi delavcu, pač pa velenkapitalu in osebnim sporom radikalnih generalov. Naš list je »Delavska Politika«, ki se resnično bojuje za delavske pravice.

Iz ljubljanske okolice.

Ježica pri Ljubljani. Pri nas se kolikor toliko gibljemo, ali gibljemo se. Klerikaleci nas seveda na vse pretege preganjajo in nam delajo z vsem močnim ovire, med nevedno delavstvo trosijo vesti, da smo brezverci, da smo zvezani s hudičem in da smo proti škofu, papežu in ne vem kaj še vse. Na take očitke ne odgovarjamo, ker se nam zdi neumestno, kajti spoznanje mora priti in tudi nezavedneži in nevedneži bodo spoznali krive tendence klerikalcev, katerim se hoče samo oblast in vlade, da bi tem lažje izrabljali poslušno ljudstvo. Umetno ga namreč hočejo zadržavati v nevednosti, ker dobro vedo, da jim je le na ta način mogoče reševati svojo polomljeno politiko. Javnega in odkritega idejnega boja se pa izogibljejo; je pač klerikalna metoda taka, da se boje solnea in luči, in da tavajo radi v zamaglenosti in zavijanju pojmov. Prav bi bilo, da se začne socijalistični občinski odborniki zavedati svojih važnih funkcij in da začno intenzivno borbo proti klerikalnim mogotcem, ki z vsakovrstnimi organizacijami hočejo vpreči v svojo galejo občinske funkcijonarje. Prav bi bilo, da skličejo vsi socijal. obč. odborniki nekako konferenco, da se začne skupna akcija in da se skupno premotri vsa upravna vprašanja in da se skupno določi eventualno nastopanje in delovanje posameznih soc. obč. funkcijonarjev in pa, da so si med seboj v vednem stiku. To bi bila naša želja in zdi se mi, da na ta način dosežemo dosti in da vsaj enkrat započnemo akcijo, ki bo rodila zblizanje in boljše razumevanje enotnostnih potreb.

Inserirajte v Del. Politiko!**Zaloga pohištva in pletenih izdelkov!**

Kdor želi pohištvo za svoje stanovanje, ali želi popolniti, kar mu manjka, naj se ogleda veliko zalogo „Produkcije“ na Tržaški cesti v Ljubljani. — Na pismeno povprašanje takoj odgovor. — Priloži naj se znamka.

„PRODUKCIJA“
LJUBLJANA, Tržaška cesta, kolonija „Stan in Dom“.

196

Konzumentje! — — — Konzumentje!**Nakupujte svoje potrebščine****v prodajalnah****Konzumnega društva za Slovenijo r. z. z o. z.****Solidne cene. — — — Točna postrežba.****— — — Dobro blago. — — —**

Učlani se lahko v vsaki prodajalni. Pristopnina Din 2-50.

Delež Din 300.—, Jamstvo enkratno.

133